

Over trekkracht en veerkracht van lokale netwerken

2de RollingStone bijeenkomst (Kracht in Nederland) van lokale communitybuilders

Deze keer te gast bij Stadslab Leiden op 26 september 2012

Stel, je barst van de ideeën voor je stad. Samen met anderen maak je er werk van. Steeds meer mensen haken aan. Totdat je op een goede dag een netwerk van formaat bent, met zoveel creatieve slagkracht dat gevestigde instanties en gemeentelijke plannenmakers er onrustig van worden. Want jullie plannen overstijgen de institutionele muren en ambtelijke horizonnen.

En dan komen jullie op het punt dat gevestigde instanties in de stad, zoals de gemeente, niet meer om jullie heen kunnen. Niet dat dat jullie doel was, maar jullie netwerk is gewoon een stevige speler in het veld geworden. Met de gemeente als samenwerkingspartner. Best vleidend, want je wordt serieus genomen. Best handig, want jullie plannen komen soms alleen verder met deze medewerking. Best lastig, opeens word je in de bureaucratische molen gezogen en moet je oppassen dat je niet de rol van opdrachtnemer krijgt. En tijdrovend, want een gemeente is een gulzige partner, met een trager tempo dan het jouwe en aparte eisen en omgangsvormen waar je opeens aan moet voldoen. Zonder beleid geen plan. Zonder plan geen actie. Geen actie zonder vergaderen. Geen vergadering zonder agenda. Geen agenda zonder papier.

Et voilà: daar gaat je energie, stokken je creatieve brainwaves en voordat je het weet, zit je op het stokpaardje van de wethouder in plaats van op je eigen bonte koe.

Hoe kun je dat soort dingen nou voorkomen, of beter: ermee omgaan. Hoe trek je als vrij, maar ambitieus netwerk charmant aan instanties, zonder dat je voor hun kar gespannen wordt?

Dat was het thema van de tweede RollingStone¹ op 26 september 2012. Met als gastheer Stadslab Leiden: paradevoorbeeld van een stedelijk netwerk met een arsenaal aan diplomatieke trekkracht en een grote dosis creatieve veerkracht.

Stadslab Leiden

www.stadslableiden.nl

Twee Leidenaren zijn in 2009 begonnen met de eerste activiteiten van Stadslab Leiden. Het begon met een grootse bijeenkomst waar bijna 350 mensen voor 9 'realisatoren' van projecten (van een ontwikkelaar en een woningcorporatiedirecteur tot de citymarketeer) ideeën genereerden. De eerste Stadszomernachts-droom. Daaruit ontstond een fors aantal projectgroepen, die onder meer een boek over de verbeterkansen van de zestig pleinen in Leiden maakten (volledig uitverkocht), een uitgedacht en uitgetekend plan voor een stadslab in de gracht ontwikkelden (glorieuus niet gelukt), een onderzoek naar de talloze festivals in de stad op gang brachten en het project Singelpark initieerden: een plan voor het langste en bijzondere park van Nederland, waar inmiddels zo'n 12 miljoen euro voor bij elkaar is bestemd. Nu bestaat Stadslab uit bijna 1.000 Leidenaren, vijf lopende en ettelijke afgeronde projecten en zo'n zestig communitybuilders als spil van het netwerk. Meer info? marije@whiteboxing.nl

¹ De RollingStone-bijeenkomsten worden geïnitieerd onder de vlag van Kracht in Nederland: www.krachtinnl.nl. In elke bijeenkomst komt de kracht van een ander lokaal netwerk in beeld. De eerste RollingStone was in juni 2012 in Gouda, bij Gouda Bruist: <http://bit.ly/KkjO6Z>. Stuur een mailtje naar oelkers@planenaanpak.nl als je op de hoogte wilt blijven van volgende RollingStones.

Geheimen over trekkracht

15 communitybuilders uit Nederland en België geven op uitnodiging van Stadslab Leiden in de Nieuwe Energie (www.nieuwenergieleiden.nl) hun geheimen prijs. Over hun trekkracht aan instanties en de lessen die ze in de samenwerking geleerd hebben.

De meeting leverde tips en adviezen op voor een luchtige omgang met bureaucratische netwerkpartners en het vasthouden van je eigen koers.

Er kwamen ook tips op tafel voor instanties: wat zij moeten doen zodat er minder trekkracht nodig is, waar ambtelijke ruimtemakers op kunnen letten bij het ondersteunen van mensen met goede ideeën. Maar die laten we even voor wat ze zijn. We gaan ervan uit dat iedereen die inmiddels al lang kent; bovendien zijn er genoeg andere clubs die daar werk van maken. Bij de RollingStones gaat het vooral om de eigen kracht van de communitybuilders en netwerken zelf. Wat kunnen we zelf doen om dingen te veranderen. Dat geldt ook voor het ontwikkelen van trekkracht.

De meeste voorbeelden van deze middag hadden betrekking op de relatie tussen lokale netwerken en gemeenten. Maar trekken aan instanties gaat natuurlijk ook over corporaties, welzijnsorganisaties, vrijwilligersondersteuners en andere organisaties.

De lessen over trekkracht

Spoor de mensen op die de boel kunnen versnellen

Denk niet dat je je netwerk kunt versterken door relaties aan te gaan met organisaties. Dat kan alleen met mensen. Investeer dus in je contactpersonen bij de instanties, help hen om jullie (gezamenlijke) plannen binnen de eigen organisatie verder te krijgen. Zodat jij zelf steeds minder hoeft te trekken. Maar pas op dat zo'n organisatie zich niet beperkt tot een *'alibi-annex knuffelambtenaar die erover gaat'*. Stimuleer dat er ook op directie- en bestuursniveau een 'ja' komt voor het werken met netwerken zoals dat van jou en voor jouw plan.

Praktische tips: Nodig je contactpersonen bij een instantie uit om de organisatie transparanter te maken. Bijvoorbeeld door een smoelenboek te maken ('wie moet ik waarvoor hebben'), waar ook de kwaliteiten en talenten van medewerkers in staan.

Als je een gebouw inloopt, ben je opeens geen burger meer

Mensen die in netwerkverband werken aan hun stad, denken in mogelijkheden. Ze zijn niet ergens tegen, maar ergens voor. Ze willen wat. Als jouw gesprekspartners bij de gemeente dat snappen, als ze zich er niet door bedreigd voelen, als ze het voor elkaar krijgen om hun collega's en mede-bestuurders er warm voor te maken, dan ben je al een heel eind. Ga niet alleen maar functioneel op de inhoud zitten, help ambtenaren zich te herinneren dat zijzelf ook gewoon burgers zijn.

Praktische tips: Bied jezelf als community-builder, als netwerk aan als adviseur van een instantie en dring je kennis op, lever een bijdrage aan scholingen en trainingen. Organiseer een verkiezing voor de 'beste ruimtemaker, de medewerker met de meeste netwerk-DNA' etc. Of organiseer een complimentenlijst, zoals GoudaBruist (www.goudabruist.nl).

Verkoop je ziel niet...

Blijf in het eerste jaar weg bij de overheid, pas op dat je er niet afhankelijk van wordt. Werk samen vanuit een zelfbewuste positie. Hoe autonoom ben je (zonder dat je vies hoeft te zijn van professionele steun)? Bij GoudaBruist kwam de gemeente naar hen toe in plaats van omgekeerd. Pas op dat je niet te veel en te grote maatschappelijke doelstellingen op je schouders laadt, dat verzwakt. Houd het bij jezelf. Stadslab Leiden vroeg zich in zijn derde levensjaar af: zijn we nog wel genoeg bezig met onze eigen plannen voor Leiden of te veel met het fenomeen burgerkracht, als verlengstuk van de gemeente?

Geen subsidie als infuus voor een langer leven

Kies soms bewust voor tijdelijkheid: vlammen en ophouden. Ga niet aan een dood paard trekken, zelfs als je daar subsidie voor krijgt ☺. Het kan soms goed zijn om met dingen te stoppen en te accepteren dat iets mislukt is.

Verwacht niet alleen applaus

Wees je er bewust van dat je een nieuwe macht bent in de stedelijke arena. Dat betekent dat je soms als concurrent wordt gezien. Bijv. door welzijnswerkers, projectleiders, vrijwilligersorganisaties. Verwacht dus niet alleen commitment en Likes.

Ga frisse allianties aan

Wees niet alleen creatief bij het bedenken van plannen en ideeën met de mensen die komen aanwaaien. Zoek nieuwe partners die niet vanzelfsprekend op je netvlies staan. Stadslab Leiden heeft bijvoorbeeld contact met een leraar van een middelbare school gekregen die met het Lab wil samenwerken. Hun volgende droom: alle 13- en 14-jarigen de kans geven om ervaring op te doen als partners van Stadslab Leiden.

Houd rekening met de onbetrouwbare logica van een politiek systeem

Een overheid is niet op duurzaamheid en langdurige verbintenissen gericht. Wees je daarvan bewust voordat je met ze in zee gaat. Voordat je het weet, moet je elke vier jaar weer iets nieuws neerzetten. Het 1ste jaar iets voor ouderen, het 2de jaar voor jongeren en elke keer weer met andere begrippen = de logica van de subsidies en politieke systemen.

De financiële moraal: niet roomser zijn dan de paus

Je hoeft ook niet vies te zijn van betaalde professionele ondersteuning. Als je de kans daarvoor krijgt, grijp 'm. Bijvoorbeeld om iemand te betalen voor hand en spandiensten. Maar....: vaak vertroebelt geld de zaken. Zoek dus eerst uit goed wat je wilt (laten) financieren en onder welke voorwaarden? De organisatiekosten, het faciliteren van het proces, de projecten, de ideeënmotor te kunnen zijn? Wat zijn je tegenprestaties als netwerk voor medefinanciers, wat is jouw geldmoraal?

Praktische tip van de special guest uit België, Stef Steyaert: Benader de overheid nooit als subsidiegever, dat vertroebelt de relatie. Ga een gelijkwaardig partnerschap aan, bijvoorbeeld eentje waarbij de gemeente de rol van medefinancier heeft in plaats van subsidiegever. Laat je niet gek maken door onmogelijke eisen, zoals 12% return op investment.

Kunnen jij en je financiers ermee omgaan dat soms wel en soms niet betaald gewerkt wordt? Voor institutionele partners is dat allesbehalve makkelijk! Zeker als het om zzp'ers gaat die zich soms ook laten betalen. We moeten op zoek naar nieuwe verhoudingen met geld. De alternatieve ruil- en geldsystemen bieden daarvoor mogelijkheden. Ook gaan we nieuwe inkomstenbronnen onderzoeken. Denkbaar is

bijvoorbeeld een gemeenschapsfonds voor netwerken dat met opdrachten voor scholingen aan instanties wordt gevuld. Een interessant thema voor een volgende RollingStone!

Over ambivalenties en het ontwikkelen van veerkracht

Tot slot: accepteer dat het in de samenwerking schuurt, dat worstelingen met de nieuwe rollen (voor beide kanten) erbij horen en dat leef- en systeemwereld nooit helemaal bij elkaar komen. Probeer dat niet weg te poetsen en er niet voor weg te lopen. Maar probeer ook niet om alles te willen oplossen. Zoek het conflict op, schrik er niet voor terug, maar laat je in conflicten niet verleiden tot traditioneel gedrag. Blijf zoeken naar creatieve bruggen, uitwegen en verbindingen, speel niet op macht.

En: ontwikkel veerkracht. Dat is misschien nog belangrijker voor een netwerk dan het ontwikkelen van trekkracht. Veerkracht heb je nodig om door te gaan met waar je voor staat, om niet verzuurd te raken door de omgang met instituties en om je telkens weer open te stellen voor nieuwe samenwerkingspogingen.

Zonder veerkracht houd je geen netwerk over, terwijl een netwerk zonder trekkracht nog steeds kan schitteren.

*Birgit Oelkers, deelnemer en matchmaker RollingStone-bijeenkomsten.
oelkers@planenaanpak.nl*

PS: heb je zelf ook tips voor het ontwikkelen van meer trekkracht aan instituties? Of wil je op de hoogte blijven van volgende RollingStones? Stuur dan een mailtje naar oelkers@planenaanpak.nl

Civil Society at Crossroads

De eerstvolgende RollingStone is op zaterdag 24 november 2012 van 11-15 uur in Amsterdam, bij de Makassarplein Community. Onder andere over de relatie tussen lokale netwerken en het maatschappelijke middenveld. Bijvoorbeeld: wat hebben vrijwilligerscentrales en maatschappelijke netwerken aan elkaar? Deze keer ook met een internationale insteek; een vergelijking van de Makassarplein Community met lokale netwerken in 16 andere landen: 'Civil Society at Crossroads'! Meer info en aanmeldingen: bcadat@gmail.com